

«L'esport té el poder de canviar el món. Té el poder d'inspirar, té el poder d'unir la gent com poques altres coses.»

NELSON MANDELA, 25 de maig del 2000 (Montecarlo)

Mentre preparava aquest article, vaig consultar diverses citacions de Mandela i en vaig trobar més d'una dotzena sobre l'esport. Tanmateix, la citació més freqüent i la més utilitzada és la de dalt. L'esport, sens dubte, va tenir un lloc especial al cor de Mandela. La disciplina, l'exercici de les rutines, el repte físic i mental interpel·laven la seva naturalesa. En una carta al seu net Dumani, l'anima a practicar esport: «fer algun esport, com córrer, nedar o jugar a tennis et mantindrà sa, fort i despert».

Aquesta presentació començarà amb una breu visió general de la Fundació Nelson Mandela i el Centre de la Memòria i després se centrarà en el treball en els arxius per gestionar el llegat de Mandela a la Sud-àfrica contemporània. En tot això s'entrellaçarà el paper i el lloc de l'esport a la vida de Mandela.

Quan el maig del 1994 es va convertir en president de Sud-àfrica, Mandela tenia setanta-cinc anys. Atesa la seva edat, es va mostrar reticent a ocupar aquest càrrec, però quan el van convèncer va acceptar amb la condició que només compliria un mandat. Per tant, el juny del 1999, quan va acabar el seu mandat, no es va presentar a la reelecció. Poc després, es va adonar que, tot i que ja no era president de Sud-àfrica, encara estava força actiu fent tota una sèrie d'activitats i que necessitava suport. Així, la Fundació Nelson Mandela es va crear com la seva oficina posterior a la presidència, i durant els cinc anys següents el paper i la funció d'aquesta entitat van donar suport als diversos interessos i projectes benèfics de Mandela.

El 2004, Mandela, poc abans de fer vuitanta-sis anys, va anunciar que s'estava «jubilat de la jubilació» i volia tenir temps per a ell, i la seva família i amics. Aleshores, la Fundació va passar un període en què va canviar d'enfocament, ja que va deixar de ser només l'oficina postpresidencial de Mandela a propagar el seu llegat a través de la memòria, el diàleg i la feina de coneixement del llegat, i

per continuar donant suport a les tasques cada cop menors dutes a terme per Mandela.

L'espai físic també es va reconfigurar per adaptar-se a aquests canvis i va passar a anomenar-se Centre de la Memòria Nelson Mandela. Els principis que regeixen la Fundació Nelson Mandela són els següents:

- La creació, l'establiment, la protecció i la conservació d'un centre de la memòria sobre Nelson Mandela, que conté un arxiu de la vida, les obres i els escrits del fundador.
- El foment d'un diàleg sobre les qüestions socials més importants, incloses les qüestions específiques relacionades amb els drets humans i la democràcia, per contribuir a una societat justa.
- La promoció o la participació en activitats filosòfiques, inclòs el diàleg sobre qüestions relacionades amb els drets humans i la democràcia.
- La captació de fons per a l'assoliment dels objectius del Patronat.
- La prestació de serveis de suport o la promoció dels interessos comuns d'entitats en benefici públic.

La vida de Mandela va durar nou dècades i mitja. Va néixer el 1918 quan Sud-àfrica estava sota el domini colonial britànic. El poder polític i econòmic l'exercien els colons bòers i la població britànica, i la mà d'obra africana era explotada a les mines, granges i fàbriques. El 1912 es va constituir el Congrés Nacional Africà (ANC) per lluitar contra aquesta exclusió i discriminació, i Mandela s'hi va associar el 1944, tot i que quatre anys més tard es va introduir l'apartheid amb l'arribada al poder del Partit Nacional.

Va ser arrestat l'agost del 1962 i va passar els vint-i-set anys i mig següents a les presons de l'apartheid. A la presó, Mandela va començar a dialogar amb el govern de l'apartheid a mitjans dels anys vuitanta, i va ser en part per això (i per diversos factors més) que l'any 1990 l'ANC i altres organitzacions no van ser prohibides i Mandela va ser alliberat l'11 de febrer.

El 5 de desembre del 2013, Nelson Mandela va morir a casa seva, a Johannesburg, situada no gaire lluny del Centre de la Memòria Nelson Mandela.

Tres setmanes abans de morir, la Fundació havia obert oficialment una exposició permanent sobre la vida i els temps de Nelson Mandela que inclou la visita del seu despatx tal com el va fer servir, la seva medalla del Premi Nobel de la Pau i diversos manuscrits, estris, enregistraments de so i vídeo.
